

Hırsızlık veya yağma suçu işlemiş çocukların sosyodemografik, kriminal ve adli psikiyatrik özelliklerinin karşılaştırılması

Comparison of socio-demographic, criminal and forensic psychiatric characteristics of childrens who have committed theft or looting

İlker Taşdemir¹,
0000-0003-2968-3899

Muhammed Emin Boylu¹,
0000-0001-8832-2650

Neşe Kavruk Erdim²
0000-0001-8325-9664

ÖZET

Amaç: Hırsızlık veya yağma suçu işlemiş suçta sürüklenen çocuklarla (SSÇ) ilgili literatürde sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Çalışmamızın amacı bu gruptaki olguların sosyo-demografik, kriminal ve adli psikiyatrik özelliklerini belirlemek ve bu bilgiler ışığında bu suçların azaltılması ve daha kapsamlı çalışmalar açısından önerilerde bulunmaktır.

Materyal ve Metod: 2014-2019 yılları arasında Adli Tıp Kurumu Gözlem İhtisas Dairesine başvurmuş, hırsızlık veya yağma suçu işlemiş SSÇ'lerin sosyodemografik ve kriminal özellikleri, alkol ve madde kullanım durumları ve varsa zekâ testi sonuçları geriye dönük olarak dosya taraması ile elde edilmiştir.

Bulgular: Örneklemimiz 147 erkek ve 2 kız olmak üzere toplam 149 vakadan oluşmaktadır. Suçların %68,5'i hırsızlık, %31,5'i yağmadır. Olayların %49,7'sinde para/ziynet eşyası, %20,8'inde elektronik eşya yağmalandığı/çalındığı bulunmuştur. Olayların %57'sinin birden çok kişi ile, %23,5'inin uyuşturucu madde etkisi altında gerçekleştiği tespit edilmiştir. Vakaların %69,1'inde tekrarlayan suç öyküsü/kaydı mevcuttu. Vakaların %53,7'sinde alkol veya madde kullanım bozukluğu tespit edilmiştir. Kent Zekâ Testi'ne göre yağma suçu işleyenlerin zeka puanı ortalamasının (IQ:84,5) hırsızlık suçu işleyenlerin zeka puanı ortalamasına göre (IQ: 79,8) istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Sonuç: Hırsızlık veya yağma suçu işlemiş çocukların özellikleri, diğer suçları işlemiş çocuklardan kriminal ve adli psikiyatrik açılarından farklılıklar göstermektedir. Alkol ve madde taramalarının suç sonrasında rutin olarak yapılması suç etiolojisinin daha doğru bir şekilde aydınlatılması konusunda faydalı olacaktır. Alkol ve madde kullanımı ile mücadeleyle yönelik adımlar atılmasının, okul devamlılığının sağlanmasının bu hassas grupta suç oluşumunun ve tekrarlamasının azaltılması konusunda faydalı olacağını düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Madde kullanım bozukluğu, tekrarlayan suç, zekâ, antisosyal, alkol kullanım bozukluğu

ABSTRACT

Objective: There is a scarcity of literature on adolescents who have engaged in theft or plunder. Our study aims to identify the forensic psychiatric features of this population, and based on this information, recommend measures to reduce these incidents and enhance further investigation.

Methods: The study collected data by scanning files on the socio-demographic and criminal features, alcohol and substance misuse status, and results of intelligence tests (if available) of juveniles who have engaged in theft or looting offences and sought consultation at the Observation Department of the Council of Forensic Institute during the period ranging from 2014 to 2019.

Results: The study comprises 149 cases, with 147 boys and 2 girls. Theft accounts for 68.5% of the crimes, while looting accounts for 31.5%. It was discovered that money or jewellery were stolen in 49.7% of the occurrences, while electronic possessions were stolen in 20.8%. In addition, the study reveals that 57% of the incidents involved more than one individual, and 23.5% occurred under the influence of drugs. Of the cases examined, 69.1% had a history of repeated offences. Furthermore, alcohol or substance use disorder was identified in 53.7% of the cases. The research reveals that individuals who committed the crime of plunder possess a statistically significantly higher intelligence level (IQ: 84.5) than those who committed theft (IQ: 79.8).

Conclusion: Instances of theft or looting perpetrated by adolescents demonstrate greater rates of participation in crime with multiple individuals, a recurrent offending history, and a male-biased gender ratio in socio-demographic features in contrast to general crime averages. Furthermore, alcohol and substance use disorders may contribute to the commission of these crimes. Conducting routine screenings for alcohol and substance use after an offence may aid in gaining a more accurate understanding of the aetiology of these offences. Implementing strategies to tackle alcohol and substance misuse, while also promoting school attendance, has the potential to decrease the high rates of criminal activity among this vulnerable population.

Keywords: Juvenile Delinquency, Substance misuse, repeated offences, burglary, property crimes

Cite as: Taşdemir İ, Boylu ME, Kavruk Erdim N. Hırsızlık veya yağma suçu işlemiş çocukların sosyodemografik, kriminal ve adli psikiyatrik özelliklerinin karşılaştırılması. J For Med 2023;37(3):150-159

Received: 02.10.2023 • **Accepted:** 10.11.2023

Corresponding Author: İlker Taşdemir, Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu Gözlem İhtisas Dairesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları İstanbul, Türkiye

E-mail: tasdemirilker@yahoo.com

¹Uzm. Dr. Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu Gözlem İhtisas Dairesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları İstanbul, Türkiye

²Uzm. Dr. Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu Gözlem İhtisas Dairesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları İstanbul, Türkiye

³Dr. Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu, 6. İhtisas Kurulu, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları, İstanbul, Türkiye

Turkish Journal of Forensic Medicine is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

GİRİŞ

Suç; anlama ve algılama yeteneğine sahip bir kişinin kendi iradesi ile gerçekleştirdiği, hukuka aykırı ve yaptırım olarak bir cezanın uygulanmasını gerektiren eylem olarak tanımlanmaktadır (1). Çocuk haklarındaki gelişmelere paralel olarak 20. yüzyılın ilk yarısından itibaren çocukların suç işlemesi ile ilgili çalışmalar artmıştır. 20 Kasım 1898'de 'Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi' çocuk haklarının korunması bakımından dönüm noktası olmuştur. Yine bu kapsamda, 'Birleşmiş Milletler Çocuk Adalet Sistemi Yönetimine İlişkin Minimum Standart Kuralları (Pekin Kuralları-1985), Özgürlüğünden Yoksun Bırakılan Çocukların Korunması Hakkında Birleşmiş Milletler Kuralları (Havana Kuralları-1990), Çocuk Suç İşlemesinin Önlenmesi Hakkında Birleşmiş Milletler Yönlendirici İlkeleri (Riyad İlkeleri-1990) başta olmak üzere birçok uluslararası sözleşme hazırlanmıştır (2). Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 1. maddesine göre mahkeme tarafından ergin kılınma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan "çocuk" olarak kabul edilir (3). 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK) 3. Maddesinde (2005) "çocuk" daha erken yaşta ergin olsa bile, on sekiz yaşını doldurmamış kişi olarak tanımlanmış; suça sürüklenen çocuk (SSÇ) ise, kanunlarda "suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirlerine karar verilen çocuk" olarak kabul edilmiştir. Bunun sonucu olarak SSÇ'nin cezalandırılması yerine korunması amaçlanmıştır ve ÇKK'nın 5. Maddesi de çocuklara özgü uygulanabilecek koruyucu ve destekleyici tedbirleri içermektedir. Bu tedbirler; danışmanlık, eğitim, sağlık, bakım ve barınma tedbirleridir (4).

Gelişim sürecinde olan çocuklar, olaylar karşısında verdikleri tepkiler ve muhakeme yetileri bakımından yetişkinlerden farklıdır (5). Çocukluk çağı henüz oto-kontrolün tam olarak gelişmediği, dürtüsellik suç olabilecek davranışlara yol açabildiği bir dönemdir (6). Çocukluktan ergenliğe geçerken önemli fiziksel, bilişsel ve toplumsal değişimler olmakta ve gencin suça yönelme riski artmaktadır. Çocuk adalet sistemine ilişkin tüm uluslararası ve ulusal mevzuat; çocuğun yüksek yararı ve korunma gereksinimi nedeniyle çocuğa özgü düzenlemeler gerektirmektedir(2). Ceza sorumluluğu

başlangıç yaş sosyokültürel yapıya ve siyasi düzene göre belirlendiğinden ülkeden ülkeye farklılık gösterilmektedir. Örneğin; İskoçya'da 8, İngiltere'de 10, Kanada ve Türkiye'de 12, Almanya ve Japonya'da 14, İskandinav ülkelerinde 15, İspanya'da 16 ve Belçika'da 18 yaş olarak belirlenmiştir (6).

Son yıllarda SSÇ sayısında giderek artış olduğu görülmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, 2021 yılında SSÇ sayısının bir önceki yıla göre %16,6 artış göstererek 114 binden 132.9 bine yükseldiği bildirilmiş, bu çocukların suç dağılımı incelendiğinde en sık yaralama (%36,6) ve hırsızlık (%27,2) suçlarını işledikleri saptanmıştır (7). Çocukların suç işlemelerindeki artışın olumsuz bir yanı da çocuk yaşta suça karışanların tekrar suça karışma ihtimallerinin yüksek olmasıdır (6).

Hırsızlık suçu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 141. maddesinde bir kimsenin başkasına ait taşınır bir malı, kendisine veya başkasına bir yarar sağlamak amacıyla, bulunduğu yerden alması olarak tanımlanmaktadır (8). Yağma (gasp) suçu TCK'nın 148. maddesinde tehdit veya zor kullanılarak başkasına ait bir malı almak olarak tanımlanmıştır (9).

Amerika'da yapılan, suç işlemiş tutuklu erkek ergenlerin suç özellikleri ve psikiyatrik tanıları değerlendirilen bir çalışmada, mal varlığına karşı işlenen suçlarda (hırsızlık, soygun gibi) psikiyatrik tanı sıklığının diğer suçlara göre anlamlı derecede fazla olduğu bulunmuştur. Bu çalışmada mal varlığına karşı suç işleyen ergenlerde alkol ve madde kullanım bozukluklarının %84,9, davranım bozukluğunun %73,9, şizofreninin %1,9 oranında olduğu bulunmuştur (10). Yakın dönemde yapılan bir meta-analizde suç işlemiş tutuklu ergenlerde davranım bozukluğu sıklığının %61,7, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (DEHB) sıklığının %17,3 olduğu bulunmuştur (11). Ülkemizde yapılan bir çalışmada hırsızlık suçu işlemiş 30 ergen ile 30 kontrol grubu karşılaştırılmış, hırsızlık suçu işlemiş ergenlerde psikiyatrik tanı oranının %63 olduğu, en sık tanıların ise DEHB (%56,7) ve depresif bozukluk (%26,7) olduğu bulunmuştur. Bu çalışmada hırsızlık suçu işlemiş olan ergenlerin yürütücü işlevlerinin sağlıklı kontrol grubuna göre daha kötü olduğu, dürtüselliklerinin ise daha yüksek olduğu bulunmuştur (12).

Son yıllarda SSC sayısının artış göstermesi ve bu artışın adalet sistemi için önemli bir sorun haline gelmesi dikkat çekmektedir. Çocukluk dönemindeki adli olayların psikiyatrik açıdan değerlendirilmesi gerekliliği göz önünde bulundurulduğunda, bu alanda Türkiye’de yapılan çalışmaların sınırlı olması ve bu çalışmalarda SSC’lerin adli psikiyatrik ve kriminolojik özelliklerinin yeterince detaylı bir şekilde incelenmemesi çalışmamızı önemli kılmaktadır. Çalışmamızın amacı kurumumuza başvuran hırsızlık veya yağma suçu işlemiş çocuk olguların sosyo-demografik, kriminal ve adli psikiyatrik özelliklerini belirlemek ve bu bilgiler ışığında bu suçların azaltılması ve daha kapsamlı çalışmalar açısından önerilerde bulunmaktır. Bu çalışma ile hırsızlık ve yağma suçları için öngörülen bazı risk faktörlerini belirlemeyi ve çocukların tekrar suça karışmasını önleyebilecek tedbirlerin geliştirilmesine katkı sağlamayı amaçlamaktayız.

MATERYAL VE METOD

Örneklem

Mahkemeler, SSC’lerin Türk Ceza Kanunu’nun (TCK) 31. ve 32. maddesi kapsamında ceza sorumluluğunun değerlendirilmesi için adli psikiyatrik açıdan rapor talep edebilmektedir. Hekimlerin gerekli gördüğü durumlarda ve/veya mahkemenin gerekli gördüğü durumlarda SSC’lerin ceza sorumluluğu değerlendirmesi Ceza Muhakemesi Kanununun (CMK) 74. maddesi gereğince üç haftayı geçmeyecek şekilde gözlem altına alınarak yapılabilmektedir.

Çalışmamızın örneklemini 2014-2019 yılları arasında Adli Tıp Kurumu Gözlem İhtisas Dairesine adli psikiyatrik değerlendirme için başvuran, hırsızlık veya yağma suçu işlemiş ve suç tarihinde 18 yaşından küçük olan olgular oluşturmaktadır. Bu olgulara Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) yazılımı aracılığıyla elektronik veri arşivi sistemi üzerinden ulaşılmıştır. Ceza sorumluluğu için başvuran vakaların tek tek dosyaları incelenerek suç tarihinde 18 yaş altında olan vakalar ayrılmıştır. 2014-2019 yılları arasında suç tarihinde 18 yaş altında olan 429 SSC dosyası olduğu, bunların 149’unun hırsızlık veya yağma suçu işlemiş olduğu görülmüştür. Suç tarihinde 18 yaş üstü olan olgular ve suç tarihinde 18 yaş altında olup farklı bir suç işlemiş olgular çalışmaya dahil edilmemiştir.

Uygulama

Olguların dijital dosyalarında emniyetteki ifadeleri, iddianame, geçmiş psikiyatrik ve nörolojik tıbbi kayıtları, kurumumuzdaki muayene kayıtları, bazı vakalarda zekâ testleri mevcuttu. Olguların dosyalarındaki suç özellikleri, geçmiş psikiyatrik ve nörolojik tıbbi belgeleri, varsa psikometrik incelemeleri, sosyo-demografik özellikleri dosya taraması ile geriye dönük olarak incelenmiştir. İddianamedeki ana suç grupları “hırsızlık” ve “gasp/ yağma” olarak belirlenmiş, bu suç esnasında ek olarak mala zarar verme, yaralama suçları olup olmadığı incelenmiştir. İddianamedeki suç “yağma” ise, yağmanın hangi şekilde gerçekleştiği incelenmiştir. Suç esnasında alkol veya madde etkisi altında olup olmadığı, alınan ifade, iddianame, olaya yakın tıbbi belgeler ve psikiyatrik muayenemizdeki bilgiler ile değerlendirilmiştir. Psikiyatrik muayenesinde veya psikometrik değerlendirme sırasında simülatif olarak değerlendirilen vakalar “simülasyon” olarak kabul edilmiştir. Çalışmada Helsinki Deklarasyonu’na uyulmuş olup, Adli Tıp Kurumu Eğitim ve Bilimsel Araştırma Komisyonu’ndan 20/09/2023 tarih ve 21589509/2023/903 sayılı karar ile izin alınmıştır.

İstatistiksel Analiz

İlgili istatistiksel veriler IBM SPSS 28.0 (Statistical Package for the Social Sciences Statistics Software, Version 28.0 (IBM Inc., Armonk, NY, ABD)) kullanılarak analiz edilmiştir. Veri dağılımını kontrol etmek için Kolmogorov-Smirnov normallik testi kullanılmıştır. Normal dağılım gösteren verileri karşılaştırmak için bağımsız örneklem t-testi, normal dağılım göstermeyen değişkenler için ise parametrik olmayan Mann-Whitney U-testi kullanılmıştır. Kategorik değişkenleri karşılaştırmak için ki-kare testi kullanılmıştır. Kategorik değişkenler için ki-kare testi kullanılmıştır. Sonucun istatistiksel olarak anlamlı olması, p değerinin 0.05’ten küçük olması olarak tanımlanmıştır.

BULGULAR

Sosyo-Demografik Özellikler

Çalışmamızda olguların başvuru yaşları ortalama olarak $18,13 \pm 2,23$ yıl iken, olayın meydana geldiği tarihlerdeki yaşları ise ortalama olarak $15,54 \pm 1,33$ yıldır. Cinsiyet dağılımına bakıldığında, olguların

%98,7'si erkek ve %1,3'ü kızdır. Örneklemin sosyodemografik özellikleri Tablo 1'de ayrıntılı şekilde gösterilmiştir.

İddianamedeki suçlar incelendiğinde, olguların %68,5'i hırsızlık suçunu işlemiş, %31,5'i ise yağma suçuyla suçlanmıştır. Sosyodemografik özellikler açısından hırsızlık ve yağma grubu karşılaştırıldığında elde edilen verilere göre, eğitim durumu ile suç türleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu dikkat çekmektedir ($p=0,016$). Bununla birlikte yaşadığı yer ile suç türleri arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($p=0,032$). Hırsızlık ve yağma

suçu işleyen çocukların sosyodemografik özellikler açısından karşılaştırılması Tablo 2'de ayrıntılı şekilde gösterilmiştir.

Kriminal Özellikler

Olguların kriminal özelliklerine bakıldığında %68,5'inin hırsızlık, %31,5'inin ise yağma suçu işlemiş olduğu görülmektedir. Ek suçlar, iddianamedeki suçlardan ne çalındığı, yağma şekli yağmanın mağdurları, birden fazla kişinin suça karışıp karışmadığı, suç olaylarının gece vakti mi yoksa gündüz mü meydana geldiği, olayların gerçekleştiği yer, olguların tekrarlayan suç öyküsü gibi kriminal özellikler ile ilgili ayrıntılar Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 1. Olguların sosyodemografik özellikleri

		Ortalama	± (SD)	n	n %
Başvuru Yaşı		18,13	± 2,23		
Olay Tarihindeki Yaşı		15,54	± 1,33		
Cinsiyet	Erkek			147	98,7%
	Kız			2	1,3%
Eğitim Durumu	Okula Gitmemiş			27	18,1%
	İlkokul			61	40,9%
	Ortaokul			58	38,9%
	Lise			3	2,0%
Çalışma Durumu	Çalışıyor			43	28,9%
	Okumuyor Çalışmıyor			92	61,7%
	Öğrenci			14	9,4%
Kiminle Yaşıyor?	Tek			23	15,4%
	Ailesiyle			117	78,5%
	Devlet Kurumunda			9	6,0%

Tablo 2. Olguların sosyodemografik özellikler açısından karşılaştırılması

		İddianamedeki Suç								p
		Hırsızlık				Yağma				
		n	n %	Ort.	± (SD)	n	n %	Ort.	± (SD)	
Cinsiyet	Erkek	100	98,0%			47	100,0%			0.334
	Kız	2	2,0%			0	0,0%			
Eğitim Durumu	Okula Gitmemiş	23	22,5%			4	8,5%			0.016
	İlkokul	41	40,2%			20	42,6%			
	Ortaokul	38	37,3%			20	42,6%			
	Lise	0	0,0%			3	6,4%			
Çalışma Durumu	Çalışıyor	29	28,4%			14	29,8%			0.079
	Okumuyor Çalışmıyor	67	65,7%			25	53,2%			
	Öğrenci	6	5,9%			8	17,0%			
Kiminle Yaşıyor	Tek	20	19,6%			3	6,4%			0.032
	Ailesiyle	74	72,5%			43	91,5%			
	Bir Kurumda	8	7,8%			1	2,1%			
Olay Tarihli Yaşı				15,47	1,23			15,70	1,54	0.483
Başvuru Yaşı				18,04	2,04			18,32	2,60	0.349

Tablo 3. Olguların kriminal özellikleri

		n	n %
İddianamedeki Suç	Hırsızlık	102	68,5%
	Yağma	47	31,5%
Ek Suç	Yok	83	55,7%
	Mala Zarar Verme	51	34,2%
	Yaralama	12	8,1%
	Cinsel Saldırı	3	2,0%
	Sadece Tehditle	18	39,1%
Yağma Şekli	Bıçakla	25	54,3%
	Ateşli Silahla	3	6,5%
	Anne-Baba	2	4,3%
Yağmanın Mağduru	Komşu	2	4,3%
	Yabancı	24	51,1%
	Arkadaşı	19	40,4%
	Var	103	69,1%
Tekrarlayan suç öyküsü/kaydı	Yok	46	30,9%

Tablo 4. Hırsızlık ve yağma suç gruplarında kriminal özelliklerinin karşılaştırılması

		İddianamedeki Suç				p
		Hırsızlık		Yağma		
		n	n %	n	n %	
Ek Suç Varlığı	Yok	50	49,0%	33	70,2%	0.016
	Mala Zarar	50	49,0%	1	2,1%	<0.001
	Yaralama	1	1,0%	11	23,4%	<0.001
	Cinsel Saldırı	1	1,0%	2	4,3%	0.186
Çaldığı/Yağmaladığı Eşya	Para, Ziyet Eşyası	35	34,3%	39	83,0%	<0.001
	Elektronik Eşya	23	22,5%	8	17,0%	
	Taşıt	14	13,7%	0	0,0%	
	Bisiklet	3	2,9%	0	0,0%	
	Ev Eşyası	14	13,7%	0	0,0%	
	Diğer	11	10,8%	0	0,0%	
	Sigara	2	2,0%	0	0,0%	
Suç birden çok kişi ile mi gerçekleşmiş?	Hayır	45	44,1%	19	40,4%	0.672
	Evet	57	55,9%	28	59,6%	
Suç gece vakti mi gerçekleşmiş?	Hayır	51	50,0%	35	74,5%	0.005
	Evet	51	50,0%	12	25,5%	
Olayın Olduğu Yer	Bina İçi	59	57,8%	13	27,7%	<0.001
	Bina Dışı	43	42,2%	34	72,3%	
Tekrarlayan Suç Öyküsü/Kaydı	Var	74	72,5%	29	61,7%	0.183
	Yok	28	27,5%	18	38,3%	

İddianamedeki suçlar arasında hırsızlık ve yağma suçları incelendiğinde, ek suçun varlığının yağma suçu için etkisi olduğu görülmüştür ($p = 0,016$). Ayrıca, mala zarar verme suçunun hırsızlık ile ilişkisi incelendiğinde, bu iki suç türü arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş ve mala zarar verme suçunun hırsızlık ile sıkça ilişkilendirildiği gözlemlenmiştir ($p < 0,001$). Yine yağma olaylarında, yaralama suçunun varlığı ile aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuş ve bu suçların birlikte meydana geldiği saptanmıştır (p

$< 0,001$). Olayın gece vakti meydana gelip gelmediği hususunda yapılan incelemede, bu durumun hırsızlık suçunda anlamlı bir faktör olduğu tespit edilmiştir ($p = 0,005$). Olayın gerçekleştiği yer incelendiğinde, bina içi olaylar ile hırsızlık suçu arasında bina dışı olaylarla yağma suçu arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($p < 0,001$). Hırsızlık ve yağma suçu işleyen çocukların kriminal özellikler açısından karşılaştırılması Tablo 4'te ayrıntılı şekilde gösterilmiştir.

Tablo 5. Olguların alkol/madde kullanım ve zekâ testi özelliklerinin karşılaştırılması

		İddianamedeki Suç								p
		Hırsızlık				Yağma				
		n	n %	Ort.	± (SD)	n	n %	Ort.	± (SD)	
Olay Öncesi Alkol Kullanımı	Var	5	4,9%			2	4,3%			0.943
	Yok	77	75,5%			37	78,7%			
	Bilinmiyor	20	19,6%			8	17,0%			
Olay Öncesi Madde Kullanımı	Var	22	21,6%			13	27,7%			0.628
	Yok	58	56,9%			23	48,9%			
	Bilinmiyor	22	21,6%			11	23,4%			
Kendine Zarar Verme Davranışı	Var	45	44,1%			23	48,9%			0.583
	Yok	57	55,9%			24	51,1%			
Alkol Madde Kullanım Bozukluğu	Alkol Kullanım Bozukluğu Var	3	2,9%			1	2,1%			0.402
	Madde Kullanım Bozukluğu Var	30	29,4%			15	31,9%			
	Alkol ve Madde Kullanım Bozukluğu	21	20,6%			10	21,3%			
	Yok	36	35,3%			20	42,6%			
	Bilinmiyor	12	11,8%			1	2,1%			
Kent Skoru				79,89	10,99			84,56	9,10	0.037
Porteus Skoru				74,68	10,91			76,56	12,96	0.665
Simülasyon	Var	25	24,5%			5	10,6%			0.05
	Yok	77	75,5%			42	89,4%			
Madde Varsa Çeşidi	Esrar	7	6,9%			1	2,1%			0.392
	Uçucu Madde	10	9,8%			6	12,8%			
	Çoklu Madde Kullanımı (Bonsai, Met/Amfetamin Vs.)	26	25,5%			14	29,8%			
	Yok	38	37,3%			21	44,7%			
	Bilinmiyor	21	20,6%			5	10,6%			

Klinik Özellikler

Olguların alkol/madde kullanım ve zekâ testi özelliklerinin karşılaştırıldığında ilgili suç türleri arasında Kent skoru için anlamlı bir farklılık tespit edilmişken, Porteus skoru için aralarında anlamlı bir fark görülmemiştir (Kent Skoru için $p=0,037$, Porteus Skoru için $p=0,665$). Simülasyon varlığına göre, hırsızlık suçlarıyla ilişkilendirilen olaylarda %24,5 oranında simülasyon saptanırken, yağma suçlarıyla ilgili olaylarda bu oran %10,6'dır ($p=0,05$). Olguların alkol/madde kullanım durumları ve zekâ testi özelliklerinin karşılaştırılması Tablo 5'te ayrıntılı şekilde verilmiştir.

TARTIŞMA

Son yıllarda çocuklarda hırsızlık ve yağma suçlarının sayıları giderek artmaktadır. Bu artışa karşın bu grubu adli psikiyatrik açıdan inceleyen çok az sayıda çalışma bulunmaktadır. Çalışmamızda bu gruptaki vakaların kriminal özelliklerini, risk faktörlerini, olayın oluş biçimlerini, alkol ve madde kullanım oranlarını detaylı biçimde inceledik.

Çalışma örnekleminizde ($n=429$) hırsızlık ve yağma suçları işleyenler toplam başvuranların %34,7 ($n=149$)'sini oluşturmakta, sadece hırsızlık suçu işleyenler başvuranların %23,7 ($n=102$)'sini ve yağma suçu işleyenler ise başvuranların %10,9 ($n=47$)'unu oluşturmaktadır. SSÇ'lerde son yıllarda özellikle hırsızlık ve yaralama suçlarının arttığı bilinmektedir (7). Yine ceza sorumluluğunun değerlendirilmesi için adli psikiyatrik değerlendirme istenen olgularda hırsızlık, yaralama veya mala zarar verme suçlarının ön plana çıktığı görülmüştür (13). Yargıtay tarafından bozulan yerel mahkeme kararları incelendiğinde, en sık suç tipleri de hırsızlık (%30,4), konut/iş yeri dokunulmazlığının ihlali (%25,8) ve yağma (%6,7) suçlarıdır (14).

Çalışma örnekleminizde cinsiyet dağılımına bakıldığında vakaların % 98,7'sinin erkek olduğu görülmektedir. Ülkemizde orta Karadeniz bölgesinde tüm suç gruplarının dahil edildiği 6914 SSÇ'nin incelendiği bir çalışmada erkeklerin oranı % 88,2 (15), tüm suç gruplarının olduğu bir güncel bir çalışmada

ise %79,9 bulunmuştur (16). Toplumumuzun sosyokültürel yapısı nedeniyle erkek çocukların kızlara göre daha denetimsiz yetiştirilmesi, akran gruplarına daha fazla katılabilmeleri ve akranlarından olumsuz yönde etkilenmeleri, biyolojik yapıları gereği saldırgan davranışlara daha yatkın olmaları gibi sebepler erkek ergenlerin kızlara göre daha çok suça sürüklenmelerine neden olabilmektedir (5). Kurumumuza yönlendirilen vakalardaki erkek cinsiyet oranının daha fazla olması yukarıda bahsedilen çalışmalarda tüm suç gruplarının dahil edilmiş olması ile ilgili olabilir. Ayrıca erkeklerin daha çok tekrarlayan ve şiddet içeren suça karışmasının sonucu olarak daha fazla oranda gözlem altına alınmış olduğu speküle edilebilir.

Çalışmamızda olguların suç tarihindeki yaş ortalamaları 15.54 ± 1.33 bulunmuş olup; SSC'lerle ilgili literatürdeki suç işleme yaş ortalamasının 14 oluşu ile benzerdir (5, 13, 17).

Çalışma örneğimizdeki vakaların %61,7'sinin çalışmıyor ve okumuyor olduğu görülmektedir. TÜİK verilerine göre 2021-2022 eğitim yılı için ilkökul tamamlama oranı %98,4, ortaokul tamamlama oranı %96,4, ortaöğretim (9-12. sınıf) tamamlama oranı %77,9'dur (18). 2010-2014 yılları arasında SSC'lerin değerlendirildiği bir çalışmada okulu terk edenlerin oranı %59,7 bulunmuştur (16). Tekrarlayan suçların düşük akademik performansla ilişkili olduğu ve müdahalelerin suç işlemenin azaltılması konusunda etkili olduğu görülmüştür (19). Okul devamsızlığının öğrenme güçlükleri, fakirlik, ailevi nedenler, davranım sorunları gibi çeşitli nedenleri olabilmektedir. Bu sebepleri araştıran çalışmaların yapılması ve okul devamlılığının sağlanmasının ergenlerde hırsızlık ve yağma suçunu azaltma konusunda faydalı olabilir.

Çalışma örneğimizde Kent Zekâ Testi'ne göre yağma suçu işleyenlerin zekâ bölümü (IQ:84,5) hırsızlık suçu işleyenlerin zekâ bölümüne göre (IQ: 79,8) istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yapılan bir çalışmada daha yüksek zekâ seviyesinin daha fazla planlama gerektiren suçlarla ilişkili olduğu belirtilmiştir (20). Yağma suçunun hırsızlık suçuna göre daha fazla agresyon içermesinin yanında daha

kompleks ve planlı olabilmesi gruplar arasındaki zekâ düzeylerindeki farklılığı açıklayan bir yorum olarak düşünülebilir. Ayrıca Kent Zekâ Testi'nin zekanın sözel bölümünü ölçtüğü, Porteus Labirent Testi'nin ise sözsüz olarak uygulanan bir performans testi olduğu bilinmektedir. Çalışmamızda hırsızlık suçu işleyenlerde okula gitmeyenlerin, ilkökul ve ortaokula devam edemeyenlerin oranları yağma suçu işleyenlere göre daha fazladır. Hırsızlık suçu işleyenler eğitimsizlik nedeniyle sözel bir test olan Kent Zeka testinde daha düşük puanlar almış olabilir. Her iki grupta Porteus testi puanları açısından anlamlı fark olmaması da bu durumu destekliyor görülmektedir. Adli psikiyatrik değerlendirilme için başvuran 51 SSC'nin değerlendirildiği bir çalışmada zekâ düzeyi puanları ortalama olarak 79,8 olarak bulunmuştur (21). Adli psikiyatrik değerlendirme için başvuran 127 SSC'yi değerlendirdiği bir başka çalışmada zekâ puanı ortalaması 76,73 saptanmıştır (22). Çalışma örneğimizdeki zekâ seviyesi skorları bu konudaki literatürle uyumlu bulunmuştur.

Çalışmamızda intihar amacı olmayan kendine zarar verici davranış oranı (KZVD) %45,6 olarak bulunmuştur. KZVD, ergen yaş grubunda en yüksek oranda (%13-17) görülmekle birlikte suç işlemiş yaşlılarda oranları (%3) oldukça düşüktür (23, 24). SSC'lerle ilgili Türkiye'de yapılan bir çalışmada kendine zarar verme davranışı tek suçu olanlarda %5,8, tekrarlayan suçu olanlarda %26,7 oranında bulunmuştur (25). Kendine zarar verme davranışının; emosyon regülasyonu, kendini cezalandırma, çözülmeyi önleme, özkıyımı önleme, heyecan arama, kişiler arası sınırlar ve kişiler arası etkileşim olmak üzere 7 işlevi tanımlanmıştır. Kendine zarar veren ergenlerde, kendine zarar verme davranışı ile çocukluk çağında yaşanan aile çatışması, fiziksel istismar, cinsel istismar ve duygusal ihmal arasında ilişki bulunmuştur. Biyolojik olarak yatkın bireylerde bu travmalar sonrası emosyonel regülasyonun bozulduğu ve KZVD'nin oluştuğunu ileri sürülmüştür (26). SSC'lerin geçmiş yaşantısında fiziksel, cinsel, duygusal istismar ve duygusal ihmale maruz kalma oranlarının yüksek olduğu bilinmektedir (27). Travma deneyiminin de antisosyal davranışların artmasına neden olduğu bilinmektedir (28). Erken dönem antisosyal davranışların suça karışma ve tekrarlayan suç

için risk faktörü olduğu (29) ve antisosyal kişilik bozukluğunun da kendine zarar verme davranışı ile ilişkili olduğu bilinmektedir (30). Yine cezaevlerinde ve suçlu ergenlerin bulunduğu islahevlerinde can sıkıntısından kurtulmak, fiziksel tehlikeden korunmak ve daha az kısıtlayıcı ortama nakil olmak gibi ikincil kazançlar nedeniyle de kendine zarar verme davranışı gösterebilmektedirler (31). Bizim çalışmamızdaki KZVD oranlarının yüksekliği, SSÇ'lerin bu çalışmada yeterli bilginin olmadığı çocukluk çağı travmaları nedeniyle emosyon regülasyonu sorunu, özkıyımı ya da çözülmeye önlemenin yanı sıra heyecan arama, akranlarına uyum sağlama ile ilişkili olabilir. Ayrıca, çalışma örneklemimizde geçmiş tekrarlayan suç öyküsü/kaydı oranlarının yüksek düzeyde olması (%69,1), suçların %57'sinin birden çok kişi ile gerçekleşmesi, vakaların %49,7'sinde para/ziynet eşyası çalınması verileriyle birlikte değerlendirildiğinde KZVD antisosyal kişilik özellikleri ve dürtü kontrol sorunlarıyla ilişkili olabilir.

Çalışma örneklemimizde geçmişte tekrarlayan suç öyküsü/kaydı oranı %69,1, suçların birden çok kişi ile gerçekleşmesi %57 oranında tespit edilmiştir. Beşer ve arkadaşlarının çalışmasında %18,8, Çakaloz ve arkadaşlarının çalışmasında %26 oranında SSÇ'lerin birden fazla suç öyküsü olduğu belirtilmiştir (16, 22). Adana'da yapılan bir diğer çalışmada suçların %38'inin birden fazla kişi ile gerçekleştiği bulunmuştur (1). Bu çalışmalarda tüm suç gruplarının dahil edilmiş olması, veri kaynak farklılıklarının (anamnez, hasta dosyası, adli sicil kaydı) varlığı ve tarafımıza ulaşan adli verilerin daha fazla ayrıntı içermesi aradaki farklılığı açıklayan sebepler olarak düşünülebilir. SSÇ'lerin tekrar suça yönelmeleri ve erişkin yaşamda da suç işlemeye yatkın oldukları yapılan çalışmalarda gösterilmiştir ve en sık hırsızlık suçunun yinelediği bildirilmiştir (5, 32, 33). Yine başka bir çalışmada, suç tekrarında bulunan çocukların, suç tekrarında bulunmayanlara göre, sürüklendiği ilk suç tipinin daha çok mal varlığına karşı suçlar olduğu belirlenmiştir (34). Çalışmamızda bu bilgiyle uyumlu şekilde mala karşı izlenen suçlar ve özellikle hırsızlık suçu çoğunlukta olduğundan tekrarlayan suç öyküsü/kaydı oranı yüksek bulunmuş olabilir. Yine bu veriler, hırsızlık ve yağma suçlarında birden fazla kişi ile gerçekleşme

ve tekrarlayan suç öyküsünün diğer suçlardan daha yüksek oranda olduğunu düşündürmektedir. Suçların çoğunun birden fazla kişi ile gerçekleşmiş olması, ergenin yetiştiği çevrenin ve akran etkisinin suça sürüklenme açısından önemli olduğunu düşündürmektedir.

Suçun gece vakti meydana gelip gelmediği konusunda yapılan incelemede, bu durumun hırsızlık suçunda anlamlı derecede yüksek olduğu, suçun gerçekleştiği yer incelendiğinde ise bina içi olaylar ile hırsızlık suçu arasında ve bina dışı olaylarla yağma suçu arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu bulgular, hırsızlık suç öyküsü olan SSÇ'ler konusunda gerekli tedbirlerin ve güvenlik önlemlerinin alınması konusunda da önemli olacaktır.

Çalışma örneklemimizde uyuşturucu madde kullanım bozukluğu oranı %30,2, alkol kullanım bozukluğu oranı %2,7, hem alkol hem de madde kullanım bozukluğu oranı %20,8 olarak bulunmuştur. Suç esnasında uyuşturucu madde etkisi altında olanların oranı %23,5, alkol etkisi altında olanların oranı %4,7 olarak saptanmıştır. Amerika'da yapılan bir çalışmada mal varlığına karşı suç işleyen ergenlerde (hırsızlık, soygun gibi) alkol ve madde kullanım bozuklukları sıklığı %84,9 oranında oldukça yüksek bulunmuştur (10). Türkiye'de yapılan bir çalışmada hırsızlık suçu işlemiş 30 ergen değerlendirilmiş, alkol kullanım bozukluğu oranı %10 bulunmuştur, fakat bu çalışmada madde kullanım bozukluklarının değerlendirilmediği görülmektedir (12). Bir çalışmada tüm suç gruplarının değerlendirildiği SSÇ'lerde madde kullanım bozukluğu sıklığının %11,1 olduğu belirtilmiştir (16). Ergenlerde tekrarlayan suç işlemlerde alkol/madde bağımlılığının önemli bir risk faktörü olduğu görülmüştür (35). Çalışma örneklemimizde suç esnasında vakaların önemli bir kısmının madde etkisi altında olduğu görülmektedir. Bu veri dosya tarama ile tespit edildiği için gerçek oranlar daha yüksek olabilir. TCK 34. maddede irade dışı alınan alkol madde ve geçici nedenlerin ceza sorumluluğunu kaldıracağı düzenlenmiştir (36]. Fakat irade ile alınan alkol maddenin ceza sorumluluğunu etkilemeyeceği belirtilmiştir. Suç sonrası alkol ve madde taramalarının rutin bir kural haline getirilmesine yönelik adımların atılması, alkol ve uyuşturucu madde etiolojisinin daha doğru tespit edilmesi açısından faydalı olacak ve bu olgu-

ların adli psikiyatrik değerlendirilmesinde kolaylık sağlayacaktır. Ayrıca, ergenlerde alkol ve madde kullanımı ile mücadele, ergenlerde hırsızlık ve yağma suçunun oluşumunun ve tekrarlamasının azaltılması yönünde etkili olacaktır.

Çalışmamızda örneklemimizin suçla ilgili özelliklerinin detaylı bir şekilde incelenmiş olması, çoğu vakanın zekâ testinin yapılmış olması, geçmiş psikiyatrik tanılarının ve alkol madde kullanım bozukluklarıyla ilgili verilerin yeterli düzeyde olması çalışmamızın güçlü yönleri olarak sıralanabilir. Bu çalışmadaki en önemli kısıtlılıklardan biri geriye dönük bir doğasının olmasıdır. Bunun yanında, çalışmamız örnekleminin akıl hastalığı, akıl zayıflığı şüphesi olan veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin gelişip gelişmediğinin değerlendirilmesi istenen SSÇ'ler olması nedeniyle, çalışmamızdaki sonuçlar bu suç grubundaki çocukların tüm özelliklerini yansıtmıyor olabilir. Yapılan psikiyatrik muayenenin ceza sorumluluğunun değerlendirilmesi için olması, ceza sorumluluğunu etkilemeyecek düzeyde olan hafif psikiyatrik bozuklukların atlanmasına neden olmuş olabilir. Ayrıca psikiyatrik değerlendirmenin yapılandırılmış bir şekilde olmaması çalışmamızın kısıtlılıkları arasında sayılabilir. Ayrıca çalışmamızda nörogelişimsel bozuklukların ve okul devamsızlığının nedenlerinin değerlendirmesinin yetersiz olduğu söylenebilir.

SONUÇ

Suçta sürüklenen çocuklardaki hırsızlık veya yağma suçlarında, alkol ve madde kullanım bozukluklarının, birden fazla kişi ile suça karışma ve tekrarlayan suç işleme oranlarının çocuklardaki genel suç ortalamalarına göre yüksek olduğu görülmektedir. Alkol ve madde taramalarının suç sonrasında rutin olarak yapılması suç etiolojisinin daha doğru bir şekilde aydınlatılması konusunda faydalı olacaktır. Alkol ve madde kullanımı ile mücadeleye yönelik adımların atılmasının, okul devamlılığının sağlanmasının bu hassas grupta suç oluşumunun ve tekrarlamalarının azaltılması konusunda faydalı olacağını düşünmekteyiz. Çocukların suça yönelmesini önlemek için, çocuk ve gençlerin eğitime destek olacak ekonomik ve sosyal politikaların uygulanması, gençlerin madde bağımlısı olmalarını

önleyecek projelerin geliştirilmesi gerekmektedir. Sokak çocukları, sokakta çalışan çocuklar, madde bağımlısı olan çocuklar, SSÇ'ler gibi tüm dezavantajlı grupların rehabilitasyonu ve toplumla uyum içinde yaşamaları için gerekli ekonomik, sosyal ve kültürel düzenlemeler gerçekleştirilmelidir. Tekrar suça karışma riski de düşünüldüğünde, SSÇ'nin sosyal ve ekonomik hayata geçişini destekleyecek, sosyal haklarının farkına varma ve kullanma konularında danışmanlık verecek, sosyal, sportif ve kültürel etkinliklerden yararlanmasına yardımcı olacak bir sisteme gereksinim vardır.

Etik Kurul Onayı: Çalışmada Helsinki Deklerasyonu'na uyulmuş olup, Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, Eğitim ve Bilimsel Araştırma Komisyonu'ndan 20/09/2023 tarih ve 21589509/2023/903 sayılı karar ile izin alınmıştır.

Finans: Bu çalışma için hiç bir kurum veya kuruluştan finansal destek alınmamıştır.

Çıkar çatışması: Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

KAYNAKLAR

1. Fırat S, İltaş Y, Gülmen MK. Adana'da suça sürüklenen çocukların sosyodemografik özellikleri. Adli Tıp Bül. 2016;21(2):86–92. <https://doi.org/10.17986/blm.2016220393>
2. Eryalçın M, Duyan V. Suça sürüklenen çocuk ve gençler, Vol. 120. İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi; 2017. s. 144.
3. Çocuk Hakları Sözleşmesi. T. C. Resmi Gazete, 27 Ocak 1995, sayı: 22184.
4. Saruç S, Kayma Güneş D. Suça sürüklenen çocuklar hakkında hazırlanan sosyal inceleme raporlarının mahkeme kararlarına etkisi. Toplum ve Sosyal Hizmet. 2014;25(1):109–32.
5. Sarı SA, Çiçek AU, Bütün C, Yıldırım A. Sivas ilinde suça sürüklenen çocuk olguların sosyodemografik ve klinik özellikleri. Adli Tıp Bül. 2019;24(3):177–82. <https://doi.org/10.17986/blm.20192450173>
6. Güler G. Suça sürüklenen çocukların biyopsikosozial değerlendirilmesi. Türkiye Klinikleri J Child Psychiatry - Special Topics. 2017;3(3):220–4.
7. Türkiye İstatistik Kurumu. TÜİK. Published 2022.
8. Hafizoğulları Z, Özen M. Hırsızlık. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Derg. 2008;12(1):773–96.
9. Cankurt E. Yağma Suçu ve Cebir Kavramı. Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Derg. 2015;1(2):99–135.
10. Colins O, Vermeiren R, Schuyten G, Broekaert E. Psychiatric disorders in property, violent, and versatile offending detained male adolescents. Am J Orthopsychiatry. 2009;79(1):31–8. <https://doi.org/10.1037/a0015337>
11. Beaudry G, Yu R, Långström N, Fazel S. Mental disorders among adolescents in juvenile detention and correctional facilities: An updated systematic review and metaregression analysis. J Am Acad Child Adolesc Psychiatry. 2020;60(1):46–60. <https://doi.org/10.1016/j.jaac.2020.01.015>

12. Şenses A, Akbaş S, Bakal S, Karakur MN. Hırsızlık suçuna sürüklenmiş erkek ergenlerin psikiyatrik tanı dağılımları ve nöropsikolojik özellikleri. *Adli Tıp Derg.* 2014;28(3):223–33.
13. Aksu H, Demirkaya SK, Özgür BG, Gün B. Aydın ilinde bir yıldaki çocuk ve ergen adli olguların değerlendirilmesi. *Anat J Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Derg.* 2013;14(4):369–77. <https://doi.org/10.5455/apd.43501>
14. Bertizlioğlu O, Çelik C. Suça sürüklenen çocuklarda yargıtay bozma kararlarına göre adli psikiyatrik raporlarda dikkat edilecek hususlar. *Bul Legal Med/Adli Tıp Bül.* 2023;28(2):112–20. <https://doi.org/10.17986/blm.1635>
15. Pelit K, Alkan MF. Suça sürüklenen çocukların sosyodemografik ve suç özelliklerinin incelenmesi. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Derg.* 2022;6(1):51–65. <https://doi.org/10.55109/tushad.1028919>
16. Beser NG, Arabacı LB, Uzunoglu G. The profiles of children pushed to crime who are treated in a regional psychiatric hospital in Turkey/Türkiye’de bir bölge psikiyatri hastanesinde tedavi olan suça itilmiş çocuk profilleri. *Anadolu Psikiyatri Derg.* 2016;17(4):317–25. <https://doi.org/10.5455/apd.215632>
17. Altun H, Şahin N, Fındıklı E, Sınır H. Suça sürüklenen çocukların suç tipleri, sosyodemografik ve klinik özellikleri. *Adli Tıp Derg.* 2016;30(3):196–204.
18. TÜİK. İstatistiklerle Çocuk, 2022. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İstatistiklerle-Cocuk-2022-49674>
19. Katsiyannis A, Ryan JB, Zhang D, Spann A. Juvenile delinquency and recidivism: the impact of academic achievement. *Read Writ Q.* 2008;24(2):177–96. <https://doi.org/10.1080/10573560701808460>
20. Walsh A. Cognitive functioning and delinquency: Property versus violent offenses. *Int J Offender Ther Comp Criminol.* 1987;31(3):285–89. <https://doi.org/10.1177/0306624X8703100309>
21. Ayaz M, Ayaz AB, Soylu N. Çocuk ve ergen adli olgularda ruhsal değerlendirme. *Klinik Psikiyatri.* 2012;15(1):33–40.
22. Çakaloz B, Ünlü G, Aktaş Terzioğlu M, Kapubağlı N, Tekkanat Ç. Çocuklarda suç davranışı ile sosyodemografik özelliklerin ve zekanın ilişkisi. *Anat J Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Derg.* 2016;17(5). <https://doi.org/10.5455/apd.210471>
23. Taylor PJ, Jomar K, Dhingra K, Forrester R, Shahmalak U, Dickson JM. A meta-analysis of the prevalence of different functions of non-suicidal self-injury. *J Affect Disord.* 2018;227:759–69. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2017.11.073>
24. Tasdemir I, Cesur E, Mengus A, Asliyüksük H, Karamustafalıoğlu KO. Sociodemographic, psychiatric and criminal characteristics of elderly offenders under evaluation for criminal responsibility in Turkey. *Int J Law Psychiatry.* 2023;88:101888. <https://doi.org/10.1016/j.ijlp.2023.101888>
25. Bilginer Ç, Karadeniz S, Hızarcı S, Cekin Yılmaz B, Kandil S. Suça sürüklenen çocukların adli psikiyatrik değerlendirme ve rapor sonuçları: iki yıllık retrospektif dosya taraması. *Klinik Psikiyatri Derg.* 2021;24(2):217–27. <https://doi.org/10.5505/kpd.2020.02360>
26. Kabukçu Başay B, Başay Ö, Bildik T, Özbaran B, Kandulu Olcay R, Öztürk Ö, Somer O, Tamar M, Aydın C. Türk örnekleminde lise öğrencilerinde kendine zarar verme davranışının doğası, işlevleri ve ilişkili risk faktörleri. *Arch Neuropsychiatr.* 2017. <https://doi.org/10.5152/npa.2016.12553>
27. Gördeles Beşer N, Baysan Arabacı L, Uzunoglu G, Bılaç Ö, Ozan E. Suça itilmiş ergenlerde ebeveyn tutumu ve çocukluk çağı travmalarının belirlenmesi. *Klinik Psikiyatri Derg.* 2019;22(2):219–27. <https://doi.org/10.5505/kpd.2019.94834>
28. Vermeiren R. Psychopathology and delinquency in adolescents: a descriptive and developmental perspective. *Clin Psychol Rev.* 2003;23(2):277–318. [https://doi.org/10.1016/S0272-7358\(02\)00227-1](https://doi.org/10.1016/S0272-7358(02)00227-1)
29. Piquero AR, Farrington DP, Welsh BC, Tremblay R, Jennings WG. Effects of early family/parent training programs on antisocial behavior and delinquency. *J Exp Criminol.* 2009;5:83–120. <https://doi.org/10.1007/s11292-009-9072-x>
30. Crowell SE, Kaufman EA. Development of self-inflicted injury: Comorbidities and continuities with borderline and antisocial personality traits. *Dev Psychopathol.* 2016;28(4pt1):1071–88. <https://doi.org/10.1017/S0954579416000705>
31. Aksoy A, Ögel K. Kendine zarar verme davranışı. *Anadolu Psikiyatri Derg.* 2003;4(4):226–36.
32. Altun H, Şahin N, Fındıklı E, Sınır H. Suça sürüklenen çocukların suç tipleri, sosyodemografik ve klinik özellikleri. *Adli Tıp Derg.* 2016;30(3):196–204.
33. Gökçen C, Dursun OB. Evaluation of forensic cases referred to the child psychiatry clinic of a research hospital. *Düşünen Adam.* 2012;25(3):238–43. <https://doi.org/10.5350/DAJPN2012250306>
34. Myner J, Santman J, Cappelletty GG, Perlmutter BF. Variables related to recidivism among juvenile offenders. *Int J Offender Ther Comp Criminol.* 1998;42(1):65–80. <https://doi.org/10.1177/0306624X98421006>
35. Kim JI, Kim B, Kim B-N, Hong S-B, Lee DW, Chung J-Y, Choi JY, Choi B-S, Oh Y-R, Youn M. Prevalence of psychiatric disorders, comorbidity patterns, and repeat offending among male juvenile detainees in South Korea: a cross-sectional study. *Child Adolesc Psychiatry Ment Health.* 2017;11:6. <https://doi.org/10.1186/s13034-017-0143-x>
36. Boylu ME, Cansunar FN, Şahin HÇ. Türk Ceza Kanunu “Madde 34/1” kapsamında “geçici bir neden” olarak değerlendirilen vakaların adli psikiyatrik açıdan incelenmesi. *Adli Tıp Derg.* 2023;37(2):65–73.